

Представляя ряд профессиональных компетенций студента-филолога, статья связывает проблему компетенций с возможностью будущей профессиональной самореализацией студента, а именно с организацией познавательной деятельности учащихся. На первый взгляд, опосредованно связанные категории компетентности и познавательной активности приобретают свойства *средства* (компетенции) и *результата* (познавательная активность). Дальнейшее содержательное наполнение компетенций будущего словесника – методическая перспектива, которая, как нам представляется, будет расширяться в соответствии с инновационными парадигмами высшего гуманитарного образования и требованиями современной школы.

#### ЛИТЕРАТУРА:

1. Андреев А. Л. Компетентностная парадигма в образовании: опыт философско-методологического анализа / А. Л. Андреев // Педагогика. – 2005. – № 4. – С. 18-25.
2. Стратегия модернизации содержания общего образования. Материалы для разработки документов по обновлению общего образования. – М., 2001.
3. Хуторской А. В. Ключевые компетенции как компонент личностно-ориентированной парадигмы образования / А. Е. Хуторской // Народное образование. – № 5. – 2003. – С. 51-60.

Н.В. Грицик

(м. Чернігів, Україна)

#### КУЛЬТУРОЛОГІЧНА КОМПЕТЕНЦІЯ – ЯК ПЕРЕДУМОВА УСПІШНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Сучасний стан міжнародних зв'язків України, вихід її у європейський та світовий простори, зміни в суспільно-політичному та економічному житті дедалі помітніше впливають на розвиток освітньої системи. Адаптація вітчизняної системи вищої освіти до Болонського процесу висуває нові вимоги до професійної підготовки майбутнього вчителя, насамперед, – іноземної мови (ІМ). За таких умов, виникає необхідність формувати у навчальному процесі особистість, яка увібрала в себе цінності своєї рідної та іншомовної культур і яка є готовою до міжкультурного діалогу [2, 67]. Отже, важливого значення набуває той факт, що сучасний вчитель ІМ повинен володіти культурологічною компетенцією, що є невід'ємною частиною його професійної діяльності. Пріоритетною тенденцією сучасної іншомовної освіти є включення у навчальний процес елементів культури, як зазначено у Програмі з англійської мови для вищих навчальних закладів [3]. Це свідчить про те, що вчителю ІМ необхідно володіти

інформацією щодо історії, культури, національних цінностей, традицій країн, мову яких він опанує. Отже, важливою сутнісною характеристикою вчителя ІМ та складовою його професійної підготовки, показником рівня сформованості педагогічної діяльності є культурологічна компетенція.

Проблема формування у студентів культурологічної компетенції – це новий напрям роботи в галузі іншомовної освіти, тому теоретичні та прикладні аспекти зазначеної проблеми належним чином ще не з'ясовані. Тому метою цієї статті є розглянути проблеми формування культурологічної компетенції у професійній підготовці майбутнього вчителя ІМ. Однак проведений нами аналіз педагогічної та методичної літератури засвідчив, що сьогодні є чимало як вітчизняних, так і зарубіжних публікацій, що розкривають ті чи інші риси культурологічної компетенції в навчання іноземної мови (Н. Бориско, Л. Голованчук, Ю. Коломінова, Ю. Пассов, О. Селіванова, Г. Томахін, Є. Верещагін, В. Костомаров, Л. Калініна, В. Топалова, L. Damen, D. Killick, S. Gramsch). Зокрема, питанням інтеграції компонентів культури у процесі професійної підготовки майбутнього вчителя іноземної мови присвячені праці: Н.Ф. Бориско, С.Ю. Ніколаєвої, В.Г. Редька, Н.К. Складенко та ін.

Необхідність формування у майбутнього вчителя ІМ культурологічної компетенції як важливого компонента професійної діяльності пов'язана з тим, що на початку ХХІ століття все більш нагальною постає проблема мирного співіснування й продуктивного співробітництва людей різних націй, віросповідань, прибічників різних стилів життя, представників різних культур, – тобто проблема діалогу культур. Тенденції розвитку світового співтовариства свідчать про те, що в глобальному масштабі єдиним шляхом до прогресу людства є інтеграція на рівні виробництва, споживання, формування національної самосвідомості, розвитку міжкультурних зв'язків.

Діалог культур поступово стає визначальним у різних сферах нашого життя. Однак найбільш важливим він є для формування пріоритетів розвитку сучасної освіти. З одного боку, це формування в суб'єктів навчання толерантності щодо інших людей, їхніх традицій, звичок, національних цінностей тощо; з іншого – гуманітаризація освіти, зокрема необхідність опанування іноземними мовами [1]. Безумовно, особливе місце в цьому процесі належить вчителю ІМ.

Саме тому сучасний учитель ІМ повинен одночасно усвідомлювати себе носієм національних цінностей і мати планетарне мислення. За своєю природою – це новий погляд на світ, його проблеми, можливі шляхи їх вирішення, боротьба за виживання людства, збереження навколишнього середовища, шлях до миру й благоденства, відмова від застарілих стереотипів і норм, від усіх видів егоїзму. Це

мислення, спрямоване на усвідомлення цілісного, взаємопов'язаного та взаємозумовленого світу.

Метою формування культурологічної компетенції майбутнього вчителя ІМ є виховання інтересу і поваги до іншомовної культури, внаслідок чого виявляється не тільки відкритість іншій культурі, вміння вести діалог культур, а також формується національна само-свідомість. З цієї мети можна виділити такі завдання:

- формування уявлень про культуру усного та писемного спілкування мовою, яка вивчається;
- формування знань про лінгвістичну та лінгвокраїнознавчу варіативність іноземної мови з метою здійснення офіційного й неофіційного спілкування;
- навчання дотримання правил формальної й неформальної мовленнєвої поведінки іноземною мовою;
- формування понять про еквівалентну і безеквівалентну лексику;
- формування та розвиток умінь використання іноземної мови як інструменту міжкультурного спілкування;
- навчання вміння адекватно описувати свою культуру іноземною мовою;
- навчання стратегій самонавчання на основі використання дистанційних засобів навчання іноземних мов (включаючи спілкування з представниками інших культур через систему).

Вищезазначене дає можливість зробити висновок, що під час навчання у вищому навчальному закладі майбутньому вчителю ІМ необхідно формувати, крім мовної та мовленнєвої компетенції, також і культурологічну компетенцію, тобто вміння взаємодіяти у визначеному ситуативному контексті засобами іноземної мови з орієнтацією своєї мовленнєвої поведінки на іноземного адресата з урахуванням соціокультурних особливостей країни, мова якої вивчається.

#### ЛІТЕРАТУРА:

1. Гришкова Р. О. Діалог культур як проблема сучасної освіти / Р. О. Гришкова // Наук. праці МФ НАУКМА. – Миколаїв, 2001. – Вип. 1. – С. 12-15.
2. Сафонова В. В. Культуроведение и социология в языковой педагогике / В. В. Сафонова. – Воронеж : Истоки, 1992. – 430 с.
3. Curriculum for English Language Development in Universities and Institutes. – The British Council. Kyiv, 2001. – 245 p.